

ČASOPIS METROLOGIA

Svrha je ovoga kratkog prikaza upozoriti na još jedan časopis uvršten u baze *Current Contents* ili *Science Citation Index* (Geodetski list, 2004/3, 271.-272.), a u kojem i geodeti mogu objavljivati neke od svojih radova. To je časopis *Metrologia* koji izlazi od 1965. godine, a od 1991. izdaje ga *Bureau International des Poids et Mesures*. Časopis objavljuje rezultate originalnih istraživanja koja pridonose značajnom poboljšanju osnova mjerenja. Iako časopis daje prednost člancima koji imaju fundamentalnu važnost u razvoju mjerenja, objavljuje i članke koji izvještavaju o novim metodama ili o poboljšanju postojećih metoda. Časopis objavljuje i pregledne članke i članke o vrlo aktualnim temama.

Pregledali smo naslove svih članaka od 2000. do danas (<http://www.iop.org/EJ/journal/Met/>) i izdvojili, po vlastitoj procjeni, nekoliko članaka zanimljivih geodetima.

- Jim Ray and Ken Senior: Geodetic techniques for time and frequency comparisons using GPS phase and code measurements. Volume 42, Number 4, August 2005.
- G D'Agostino, A Germak, S Desogus, C Origlia and G Barbato: A method to estimate the time-position coordinates of a free-falling test-mass in absolute gravimetry. Volume 42, Number 4, August 2005.
- D van Westrum and T M Niebaue: The diffraction correction for absolute gravimeters. Volume 40, Number 5, October 2003.
- P Defraigne and G Petit: Time transfer to TAI using geodetic receivers. Volume 40, Number 4, August 2003.
- Ludger Timmen: Precise definition of the effective measurement height of free-fall absolute gravimeters. Volume 40, Number 2, April 2003.
- J E Faller : Thirty years of progress in absolute gravimetry: a scientific capability implemented by technological advances. Volume 39, Number 5, 2002.
- G Boedecke : *World gravity standards – present status and future challenges*. Volume 39, Number 5, 2002.
- A L Vitouchkine and J E Falle : Measurement results with a small cam-driven absolute gravimeter. Volume 39, Number 5, 2002.
- U Riccardi, G Berrino and G Corrado: *Changes in instrumental sensitivity of some feedback systems used in LaCoste-Romberg gravimeters*. Volume 39, Number 5, 2002.
- J Liard and C Gagnon: The new A-10 absolute gravimeter at the 2001 International Comparison of Absolute Gravimeters. Volume 39, Number 5, 2002.
- D S Robertson: Using absolute gravimeter data to determine vertical gravity gradients. Volume 38, Number 2, 2001.
- A Peters, K Y Chung and S Chu: High-precision gravity measurements using atom interferometry. Volume 38, Number 2, 2001.
- I Lira: Curve adjustment by the least-squares method. Volume 37, Number 6, 2000.

Nedjeljko Frančula

ATLAS VUKOVARSKOG VLASTELINSTVA 1733.

S posebnim zadovoljstvom predstavljam Vam faksimilno izdanje *Atlasa vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine*. Izvornik Atlasa čuva se od 1947. godine u Muzeju Slavonije u Osijeku, u fondusu Kartografske zbirke. Tada ga je *Komisija za sakupljanje i čuvanje kulturnih spomenika i starina*, zajedno s drugom vrijednom građom, preuzela iz nacionaliziranog dvorca Eltz.

Atlas vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine ističe se svojim iznimno velikim formatom, luksuznim uvezom u telećoj koži ukrašenoj zlatotiskom. Sadrži 25 karata Vukovarskog vlastelinstva i kartu Kraljevine Slavonije (Sclavoniae Regnum), koja služi za ilustraciju položaja vlastelinstva Vukovar.

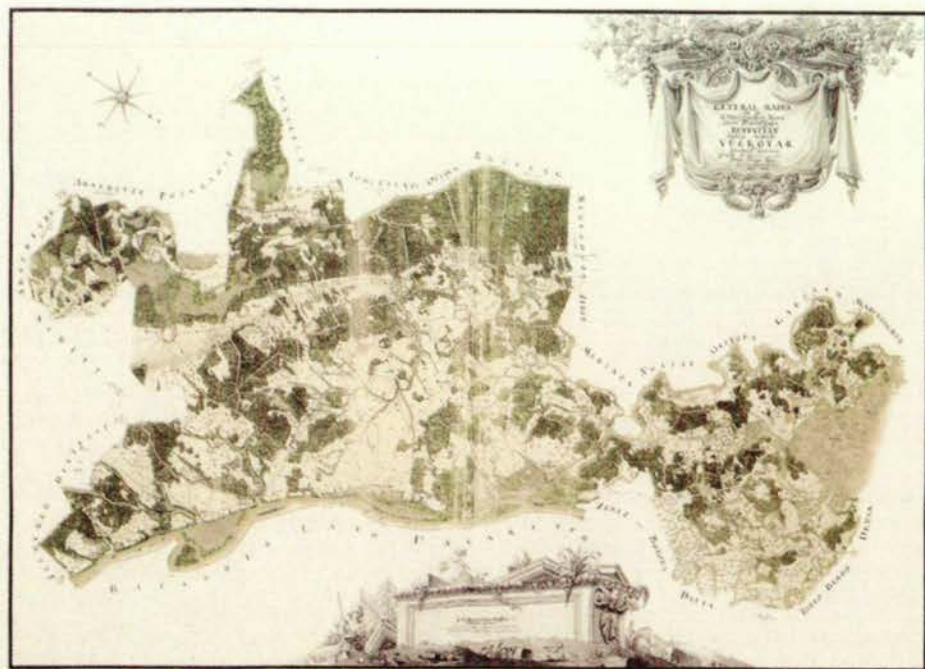
Kartografska grada uvezana u Atlas sadrži prikaz grada Vukovara i 34 naselja. Nastala je u doba prvoga vlasnika vukovarskog vlastelinstva grofa Johanna Ferdinanda Küffsteina, koji je bio vlasnikom do 1736. godine, kada vlastelinstvo kupuje obitelj Eltz. Küffstein je izradu karata povjerio carskom akademskom inženjeru Johannu Philipu Frastu, koji u Atlasu nije izradio samo prvu kartu. To je u Beču tiskana karta (bakrorez, 126 x 81 cm) *Tabula geographica nova et exacta distincte exhibens Regnum Slavoniae cum Syrmii Ducatu...*, a njezinim uključivanjem u Atlas dao se širi kontekst prostoru na kojem se nalazi Vukovarsko vlastelinstvo.

Frast je bio školovani vojni mjernik, izdanak Inženjerske akademije osnovane u Beču 1717. godine. Školovane mjernike tada je imala jedino vojska, a za njima je bila velika potreba. Naime, nakon dugogodišnjeg rata s Turcima trebalo je iskartirati novoosvojena područja. Upravo je zbog toga velik broj planova i karata s oslobođenih područja.

Atlas sadrži 34 unikatna i rukom crtana Frastova plana, a to su: plan cijelog vlastelinstva, Vukovar, Sotin, Berak, Opatovac, Šarengrad, Novak, Čakovci, Lovas, Tovarnik, Svinjarevci, Ilača, Ilinci, Mala Vašica, Orolik, Nijemci, Đeletovci, Tordinci, Banovci, Tompojevci, Petrovci, Mikljuševci, Slakovci, Trpinja, Srijemske Laze, Jankovci, Negoslavci, Mohovo, Bogdanovci, Bršadin, Korod, Antin, Vera, Pačetin i Bobota. Važno je napomenuti da su svi planovi, osim generalnoga, izrađeni u istome mjerilu, koje je prikazano grafički u bečkim hvatima.

Zbog detaljnosti uvida u prostor vukovarskog vlastelinstva, ovaj je Atlas preteča katastra vukovarskoga kraja i daje iscrpan uvid u kompletnu strukturu vukovarskog vlastelinstva.

Integralnu cjelinu s Atlasom čini rukopisna knjiga *Erklaerung der vuckovarer Mappen* (Tumačenje vukovarskih karata), koja se čuva u zbirci povijesnih dokumenata Gradskog muzeja Vukovar. Ta su dva predmeta važni spomenici kulturnoga naslijeđa i jedna od najvažnijih

Slika 1. Generalna karta Vukovarskog vlastelinstva.

katastarskih podloga koji dokumentiraju političko, socijalno i ekonomsko stanje, kao i prirodna bogatstva na sjevernom dijelu današnje Vukovarsko-srijemske županije.

Atlas i njegova popratna dokumentacija dugo su imali svoju uporabnu vrijednost, a danas je on najstariji, najcjelovitiji i jedini kartografski izvor za vukovarsko vlastelinstvo iz prve polovine 18. stoljeća. Takav je Atlas prava rijetkost u cijeloj kontinentalnoj Hrvatskoj, ali i u okvirima nekadašnje Habsburške Monarhije. Naime, postoje samo tri atlasa nekog vlastelinstva iz toga doba, i to: jedan je atlas vlastelinstva Papa u Mađarskoj iz 1735. godine, a drugi je atlas vlastelinstva Hardegg u austrijskom dijelu Monarhije.

Priprema dokumenata i kartografske građe vukovarskoga kraja radi tiskanja faksimila Atlasa obavljena je u Povijesnom odjelu Muzeja Slavonije u Osijeku, a priredio ju je Ante Grubišić, kustos Muzeja. Pripremu i grafičko oblikovanje obavili su djelatnici tvrtke MIT d. o. o. u Osijeku. Mladi dizajneri nastojali su novi Atlas i formatom i dizajnom što više približiti izvorniku. Uspjeli su kompjutorskom tehnologijom dočarati autentičan izgled teksta i starih geografskih karata. Prema njihovim riječima, da bi bio postignut autentičan izgled i boja stranica na kojima se vide čak i mrlje od starosti, svaka stranica Atlasa morala je biti posebno rađena. Izrada Atlasa kombinacija je suvremene tehnologije i ručnoga rada, odnosno dizajniranja i pripreme za tisak te faze ručnog šivanja, lijepljenja korica i tvrdog uveza u imitaciji kože i zlatotiska. Kako bi bio što vjerniji izvorniku, starom gotovo 300 godina, Atlas je tiskan na specijalnom papiru, naručenom iz Engleske, koji zadovoljava i najstrože ekološke standarde. Izdavanje Atlasa vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine financirali su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija i Grad Vukovar.

Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733. objavljen je 2006. godine, nosi oznaku ISBN 953-6191-31-8. Formata je 68 × 48 cm, ima 107 stranica uvezanih u tvrdi uvez. Tiskan je u 100 primjeraka, a cijena mu je 1 300 kuna. Uz Atlas dobije se i CD-ROM s prikazom karata iz Atlasa za pomnije proučavanje kartografskih detalja.

Promocija Atlasa vukovarskoga vlastelinstva iz 1733. godine održana je 21. ožujka 2006. godine u Gradskome muzeju u Vukovaru. Tom je prigodom otvorena i izložba *Vukovarsko vlastelinstvo na starim kartama iz 1733. godine*, na kojoj je prikazano svih 35 mjesta vlastelinstva Vukovar. Upravo zbog iznimnog povijesnog značenja koji ima taj Atlas, posebno mi je drago što je svjetlo dana ugledalo izdanje vrhunske vrijednosti.

Vesna Poslončec-Petrić

ATLAS SVIJETA LEKSIKOGRAFSKOG ZAVODA

Kada je 1961. godine Leksikografski zavod Miroslav Krleža objavio prvo izdanje Atlasa svijeta, on je ubrzo postao njegov zaštitni znak i široko prihvaćen priručnik. Nakon gotovo dva desetljeća (šesto izdanje Atlasa objavljeno je 1988. godine) sazrelo je vrijeme za još jedno obnovljeno izdanje.

Sedmo izdanje Atlasa svijeta, uz mnogobrojna poboljšanja, donosi aktualne podatke za 194 neovisne zemlje i mnoga nesamostalna područja.

Sadržaj Atlasa podijeljen je u četiri cjeline. U prvom je dijelu politička karta svijeta, a tekstualni dio dopunjen je tematskim kartama svijeta koje prikazuju procese kao što su: dekolonizacija u svijetu, podjela svjetskog epikontinentalnoga pojasa, proizvodnja, potrošnja i zalihе svjetske nafte. Nakon toga Atlas donosi podatke o državama članicama UN-a, UN-ovim mirovnim operacijama itd.

Slika 1. *Atlas svijeta* Leksikografskog zavoda.